

časopis pro vězeňství a kriminální prevenci

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ

1/2024

S MENTOREM PŘES RUBIKON

str. 11

KRIZOVÁ KOMUNIKACE

str. 20

DELEGACE UKRAJINSKÉ VS

str. 23

ROZHOVORY

str. 2

TÉMA

str. 6

ZPRÁVY Z VĚZNIC

str. 7

PREVENCE

str. 10

RESOCIALIZACE

str. 11

NAŠI LIDÉ

str. 16

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA

str. 20

ZAHRANIČÍ

str. 23

FOTOREPORTÁŽ

str. 24

DUCHOVNÍ SLUŽBA

str. 26

SPORT, KULTURA

str. 28

Vážené kolegyně, kolegové, milí čtenáři,

rád bych v úvodníku letošního prvního čísla časopisu představil průřez činností, které zajišťuje oddělení vnějších vztahů kanceláře generálního ředitele. Pokud se ptáte, proč se o to snažím, odpovím vám na konci textu.

Vězeňská služba je v prvé řadě stále aktivní na svých tradičních komunikačních platformách – v časopise České vězeňství se snažíme více představovat zaměstnance s jejich zajímavými příběhy. U internetových stránek doufáme v jejich modernizaci a zavedení některých aktuálních trendů, například chatboxu s odpověďmi na zadaná klíčová slova možná i s využitím umělé inteligence. Neustále fotíme a natáčíme, a takto získané materiály pak využíváme v krátkých prezentačních videích jednotlivých věznic, ale také pro představení různých činností služby v online prostředí. Staráme se i o sociální sítě Facebook a Instagram s obrovskými základnami fanoušků. Najdete nás ale i na YouTube, LinkedIn nebo platformě X. Fotky využíváme také v klasickém „printu“ – spěšný byl například letošní kalendář, další se připravuje už teď, půl roku předem. Kromě klasického webu se staráme i o náborové stránky, kde jsme v poslední době učinili řadu změn. Ve spolupráci s odborem personálním jsme dokončili nové náborové letáky s cílem více zaujmout a přiblížit se komunikací konkurenci. Využíváme zajímavé nabídky spolupráce v mediálním prostředí – seriály, jako například „Ve službě za mřížemi“ (teprve bude vysílán), otevírají veřejnosti pohled za mříže věznic a představují náročnou práci vězeňského personálu. Hledáme také další příležitosti, kde se prezentovat velkému počtu lidí – nově to budou obchodní domy nebo hokejové stadiony. Plánujeme začít rozesílat newsletter s aktualitami. Mimo to zajišťujeme centrální komunikaci s novináři, ale také se zahraničím – sem patří i tlumočení, překlady nebo příprava akcí s mezinárodní účastí. To vše zajišťuje tým šesti osob.

V úvodu jsem slíbil vysvětlit, proč vůbec tento odstavec vzniká. Slýchám názory, že prezentace vězeňské služby směrem k veřejnosti není v současné bezprecedentní personální situaci podstatná. Názor respektuji, ale nemůžu s ním souhlasit. Pokud se izolujeme a uzavřeme světu, naše problémy se jen prohloubí. Veřejně se navíc prezentují všichni naši hlavní konkurenti na trhu práce. Jsem proto přesvědčen, že když budeme více vidět, když zaujmeme a přesvědčíme veřejnost, že práce ve vězeňské službě je společensky nejen nesmírně důležitá, ale také zajímavá, smysluplná a naplňující, prospěje to nám všem.

Vrchní komisař
mjr. Bc. Jiří Kawan
Oddělení vnějších vztahů

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ Č. 1/2024

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423

Editor: Robert Blanda

Grafická úprava: Karel Neuvirt

Titulní foto: Petr Kuchynka

Foto: Vězeňská služba České republiky, archiv redakce

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4

<http://www.vscr.cz>

telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné:

e-mail: to@grvs.justice.cz

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2024, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.

Pavel Horák:

NA NOVOU VÝZVU SE TĚŠÍM, SOUČASNĚ CÍTÍM VELKÝ RESPEKT

Pozici ředitele odboru výkonu vazby a trestu vykonával PhDr. Pavel Horák, PhD. téměř 14 let, předtím vykonával např. funkce strážného, speciálního pedagoga či metodika specializovaného zacházení odboru výkonu vazby a trestu. Od 1. dubna 2024 se stal ředitelem Věznice Heřmanice a novou funkci přijal s respektem, připravený se učit nové věci.

Po základní vojenské službě a studiu na vysoké škole jste působil jako vychovatel u neslyšících žáků. Jak se stalo, že se vaše profesní cesta nakonec otočila úplně jinam?

Dnes to zní možná úsměvně, ale po vojně jsem si ve vztahu k uniformě říkal: Tohle už v životě nechci. Ale protože jsem měl vždy kladný vztah ke sportu, tak má následná volba studia na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci byla jasná. Zároveň jsem pracoval jako vychovatel ve speciální škole pro sluchově postižené v Hradci Králové. Vzhledem k tomu, že jsem se chtěl osamostatnit, rozhlížel jsem se i po jiných možnostech zaměstnání. Jednou jsem zahlédl inzerát v MHD v Hradci Králové na místo do vazební věznice. Už jsem tehdy netušil, kde se věznice v Hradci Králové nachází a kudy se tam chodí, protože nikdo z mého okolí neměl s vězeňstvím nic společného. Zde jsem na personálním oddělení nastínil svůj zájem. Tenkrát mi nabídli jen volné místo strážného s tím, že se zde do půl roku uvolní místo speciálního pedagoga. Tak jsem to vzal, šel do uniformy a během tří měsíců už jsem toho litoval, neboť kolega si svůj odchod stále rozmýšlel a jako strážný jsem v roli čekatele strávil nakonec rok a půl. Jakmile se ale místo speciálního pedagoga nakonec uvolnilo, přešel jsem do pracovního poměru na tuto pozici.

Ve Vazební věznici Hradec Králové jste působil téměř sedm let. Jak zpětně vzpomínáte na tuto dobu? Bylo to moc hezké období. Vazební věznice v Hradci Králové je malá a fungovala tam vždy dobrá spolupráce s ostatními kolegy. Jako spe-

ciální pedagog jsem měl na starosti obviněné mladistvé a mladé dospělé. Připravoval jsem pro ně různé aktivity a měl jsem pocit, že to má nějaký smysl. V této době jsem také absolvoval ještě bakalářský program na Pedagogické fakultě UK v Praze se zaměřením na školský management. Obsahem studia byl management, lidské zdroje, a to mě zajímalo. Když jednou přijeli do vazební věznice na tematickou kontrolu pracovníci odboru výkonu vazby a trestu, já jsem si tak trochu nadšeným poukázáním na některé nedostatky v metodických listech řekl o nabídce metodika pro specializované zacházení na odboru. A i když jsem si tehdy říkal, že bych to rád zkusil, z rodinných důvodů se přesun do Prahy uskutečnil až o rok později. Bylo to ale tak narychlo, že mě převedli z Hradce Králové na GR do Prahy k 15. 6. 2006, abych si to třeba ještě zase nerozmyslel.

Lidé, kteří pracují ve věznicích, někdy říkají: Co vy na tom generálním ředitelství vlastně děláte? Vymýšlíte jen samé tabulky a úkoly...

S jakou představou jste nastupoval vy na pozici metodika oddělení specializovaného zacházení odboru výkonu vazby a trestu?

Na ředitelství jsem z věznice přecházel tehdy s podobným názorem, ale záhy jsem začal zjišťovat, že to tak není. Viděl jsem věci jen úzkým pohledem zkušenosti z jedné vazební věznice a teď to tady bylo vše 35krát trochu jinak, plus samozřejmě vliv z ministerstva, vlády a dalších institucí. To mi hodně otevřelo oči a začal jsem přehodnocovat. Působení na generálním ředitelství je nesdílitelná a nepřenos-

ná zkušenost, to se prostě musí zažít. Generální ředitelství má své místo v systému vězeňství a odbor výkonu vazby a trestu, stejně jako jiné odbory, odpovídá za to, že v 35 vazebních věznicích a věznicích budou naplňovány příslušné právní předpisy, sledována jednotnost při naplňování práv a povinností vězňů, kvalitní tvorba metodik, kontrolní činnost atd. V tom spočívá jeho hlavní a nezastupitelná role.

Jako ředitel odboru výkonu vazby a trestu jste, kromě jiného, působil také v různých poradních orgánech a pracovních skupinách, například v pracovní skupině pro trestní politiku, výboru proti mučení a jinému ne lidskému, krutému zacházení, komisi pro sociální začleňování atd. Jaká byla vaše role v těchto funkcích?

Jednoznačně vnímám účast v těchto komisích a pracovních skupinách, kde budu po dohodě s panem generálním ředitelem VS i nadále zastupovat Vězeňskou službu ČR, jako užitečnou. Přínos spočívá zejména v možnosti vidět, slyšet, komunikovat, a tedy být u toho, když se připravuje něco, co může mít vliv zejména na odborné zacházení s vězni nebo na chod vězeňské služby jako celku. Je to i příležitost uvést případně věci do kontextu a současně včas reagovat na chystané změny. A i když v některých pracovních skupinách nemáme svou roli a můžeme být jen pozorovateli, i to je cenné. Tak můžeme například v rámci republikového výboru pro prevenci kriminality sledovat aktuální trendy v rámci činnosti ministerstva vnitra, zdravotnictví či školství. Vždy se vyplatí být dostatečně informován.

V řadě funkcí v poradních orgánech a pracovních skupinách jste navázal na Michala Řeháčka, bývalého ředitele odboru a vedoucího oddělení, který v roce 2022 náhle zemřel. Kdo byl pro vás ve vězeňství za dobu vašeho působení významnou osobností, jejíž názory byly pro vás důležité? Michal Řeháček byl pro mě naprosto nejdůležitější člověk. Už v době, když jsem mu jako speciální pedagog psával dopisy, byl pro mě ikonou. Byl vysoký nejen svou postavou, ale i autoritou. Při práci na ředitelství jsme si k sobě ještě více našli cestu. Naučil mě spoustu věcí jen tím, že jsem mohl být s ním u toho, vnímat jeho zkušenost a nadhled. Uměl poradit i se odbourat a věci nikdy neříkal jen tak do větru. Na generálním ředitelství jsem rád spolupracoval s celou řadou dalších kolegů, se kterými jsem se nerad loučil, ale nevýraznější osobou byl právě Michal Řeháček.

Na generálním ředitelství VS ČR jste pracoval téměř 18 let. Jak byste zhodnotil vývoj vězeňství a odborného zacházení za toto období?

I když to možná zvenku není vidět, hodně věcí se zrychlilo a teď mám na mysli například přenos informací a kontakt s praxí, tedy s věznicemi. Také se objevila celá řada zahraničních zdrojů inspirace a naše vězeňství tak získalo příležitost pilotovat celou řadu projektů i technologií. Jako nejprogressivnější v rámci odborného zacházení vidím otevírání věznic např. pro činnost nestátních neziskových organizací, které vstupují do procesu přípravy odsouzených na propuštění atd. Bohužel stále ve vězeňství přetrvává personální i finanční poddimenzovanost, a i když lidé ocení poděkování nadřízeného za práci, rovnice peníze = lidé také platí, neboť ve finále si každý musí jít nakoupit do obchodu. Zrychlení doby se promítlo ale třeba i do medializace téměř všeho, kdy Vězeňská služba ČR musí odpovídat a vysvětlovat události téměř v reálném čase.

Od 1. dubna 2024 zastáváte funkci ředitele Věznice Heřmanice. S jakými pocity jste odcházel z generálního ředitelství po 18 letech svého působení? Jaké byly vaše první dny z pohledu ředitele heřmanické věznice?

Jsem spíše konzervativní člověk, který opravdu často nemění svého zaměstnavatele. Letos v únoru jsem oslavil 25 let svého působení u Vězeňské služby ČR a jsem rád, že zůstávám i nadále její součástí. Z vedení obo-

ru se mi ale neodcházelo úplně lehce, hlavně kvůli lidem okolo sebe. Skončilo také časté cestování a život s kufrem, a to je úlevné. Na pozici ředitele věznice jsem nastupoval s cílem nedělat chyby, připravený se učit nové věci. Těšil jsem se, ale současně cítil obrovský respekt. Nyní, po několika týdnech svého působení ve funkci ředitele věznice, můj respekt a uznání k práci spolupracovníků ve věznici (v terénu) násobně vzrostl. Těch situací, které se denně odehrávají, je samozřejmě celá řada a jsou velmi náročné. Jedná se o přímou práci s vězňmi, osobami, neustálé interakce všech zaměstnanců a příslušníků s prostředím věznice i jejím okolím, mnoho stresových situací denně. Nutná je odpovědnost

a náročnost kladená na plnění povinností, všudypřítomná je administrativní zátěž, a to vše ve spojení s obecným nedostatkem finančních prostředků v době finanční konsolidace, tlakem na zaměstnávání vězňů osob ve spojení s částečnou setrvačností či šablonovitými přístupy atd. Je velmi zajímavé sledovat naplňování mnoha metodických postupů či nařízení, jejichž gestorem byl a stále je odbor výkonu vazby a trestu, ale i další odbory. Jsem přesvědčen, že ve věznici Heřmanice je lidský i odborně kvalitní kolektiv zaměstnanců a příslušníků, který se opírá o velmi dobré pracovní vztahy, což považuji za jednu z nejdůležitějších hodnot. Jsem velmi rád součástí tohoto fungujícího organismu.

Plk. PhDr. Pavel Horák, PhD. se narodil 31. 10. 1974. Po maturitě absolvoval roční základní vojenskou službu. Původně chtěl být učitelem a věnovat se sluchově postiženým, proto vystudoval na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci obor aplikovaná tělesná výchova. Do Vazební věznice Hradec Králové nastoupil 1. 2. 1999 jako strážný III. třídy a tuto činnost vykonával až do 1. 7. 2000, kdy se zde uvolnilo místo speciálního pedagoga. V letech 2004–2007 absolvoval další bakalářské studium na Pedagogické fakultě UK v Praze, a to ve studijním programu Specializace v pedagogice – školský management, neboť myšlenku možného návratu do školství zcela neopustil. V roce 2005 absolvoval rigorózní řízení na své „alma mater“ – Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého Olomouc a získal titul PhDr. V roce 2019 obhájil disertační práci na VŠ zdravotnictví a sociální práce sv. Alžběty v Bratislavě a získal titul PhD. Od roku 2006 působil na odboru výkonu vazby a trestu GR (dále jen „OVVaT“), nejdříve na pozici metodika oddělení specializovaného zacházení, později metodika pro výkon vazby a trestu OVVaT, s čímž souvisel i jeho návrat do uniformy. Od roku 2007 pracoval postupně na OVVaT v pozicích vedoucí oddělení metodiky a kontroly, zástupce ředitele OVVaT a vedoucí oddělení výkonu vazby a trestu. Od 1. 12. 2010 se stal ředitelem OVVaT a tuto funkci vykonával do 31. 3. 2024, vyjma období od 1. 5. 2014 do 31. 1. 2016, kdy pracoval jako náměstek generálního ředitele VS ČR, do 31. 3. 2024. Od 1. 4. 2024 zastává funkci ředitele Věznice Heřmanice. Je ženatý a pyšný otec dcery. Ve volném čase se rád věnuje sportu, cestování či návštěvám divadla.

Vedoucí oddělení speciálních činností

Michal Hajtmar:

ČESKÉ A JAPONSKÉ VĚZEŇSTVÍ SE POTÝKÁ S PODOBNÝMI PROBLÉMY

V nedávné době jste služebně navštívili Japonsko.

Jak se vám to podařilo?

Do Japonska jsme letěli v rámci eskorty pro našeho občana, který tam byl ve výkonu trestu odnětí svobody. A při této příležitosti nám tamní konzul v Tokiu domluvil návštěvu věznic. A troufám si říct, že jsme byli první zaměstnanci Vězeňské služby ČR, kteří měli tu možnost poznat na vlastní oči japonské vězeňství. Celkem jsme byli v Japonsku pět dnů a část pobytu jsme strávili právě ve věznicích v okrajové části Tokia.

Čím vás věznice v Japonsku nejvíce zaujala?

Byla to jedna z největších věznic v Japonsku, která byla primárně určena pro umístování cizinců, kteří měli v Japonsku nařízen výkon trestu. Bylo tam zhruba 50 národností. Určitě mě zaujalo obecně zabezpečení vězni-

ce, pořádek, chování vězňů a kázeň. Asi to vychází i ze společenských zvyklostí, ale žádný vězeň s námi nekomunikoval ani pohledem. Eskorty mimo věznic nezajišťuje v Japonsku vězeňská služba, ale tamní policie. Ani v rámci zaměstnávání odsouzených věznic neopustí.

Našli jste společně problémy, které trápí české i japonské vězeňství?

Stejně jako u nás, tak ani v Japonsku není vězeňství vnímáno jako příliš prestižní zaměstnání. A ani finanční ohodnocení této práce není ideální. A to především v Tokiu, kde je spousta jiných možností na trhu práce.

Letecké eskorty do či z Japonska a podobných zemí asi nejsou moc časté...

Jsou naprosto výjimečné. Já jsem na generálním ředitelství čtyři roky a toto byla zatím první taková eskorta. Letos

máme za sebou zatím přes 20 eskort, ale ta do Japonska byla bezkonkurenčně nejdál. Zpravidla eskortujeme občany cizích národností zpátky do jejich země. Jsou to spíše výjimky, kdy eskortujeme občana České republiky zpět k nám.

Jak probíhá samotná letecká eskorta?

Vězně nám přivezli na letiště, kde jsme si ho převzali. Na palubě letadla nikdy nejsme ozbrojeni. Zpravidla se jedná o klasické charterové lety a běžný cestující ani nepozná, že je s ním na palubě osoba, která je eskortována. My jsme v civilu a nastupujeme jako první. A po přeletu do Prahy už čekali zase kolegové, vězně si od nás převzali a dovezli do cílové věznice.

Jaká převládá v Japonsku trestná činnost?

V té věznicí, kde jsme byli, tak byli odsouzení nejčastěji za delikty spojené s drogami a jinými návykovými látkami. Stejně jako odsouzený, pro kterého jsme jeli, ten byl také odsouzen za pašování drog.

Michal Hajtmar jako vedoucí oddělení speciálních činností odboru VaJS má na starosti služební a profesní přípravu, krizové řízení a justiční stráž. Aktuálně je čtyři roky na generálním ředitelství, celkově ve Vězeňské službě ČR bezmála třicet let. Přišel z pozice vedoucího oddělení Věznic Mírov, kde prošel veškerými pozicemi na oddělení vězeňské stráže. Vystudoval střední vojenskou školu v Moravské Třebové. Po dokončení základní vojenské služby nastoupil na doporučení kamaráda do mírovské věznic, kde si při zaměstnání doplnil vysokoškolské vzdělání.

Instruktorka první pomoci ve VS ČR

Jarmila Paukertová:

PRVNÍCH NĚKOLIK MINUT LAICKÉ PRVNÍ POMOCI JE KLÍČOVÝCH

Jaká je vaše profesionální minulost?

Po dokončení studia jsem 21 let pracovala jako odborná učitelka na zdravotnické škole, z toho deset let na oboru zdravotnický záchranář, který jsem tam vlastně sama vybudovala. Ale po těch 21 letech už jsem měla pocit vyhoření, takže jsem dostala nabídku práce na záchranné službě, tam jsem byla 15 let, víceméně ve školícím středisku, ale chodila jsem i na stáže, na výjezdy, pracovala jsem na všech těch veřejných akcích jako byly maratony a podobně, kde jsem zajišťovala přednemocniční péči.

Jak jste se dostala k vězeňské službě?

Nabídku mi dal ředitel pankrácké vězeňské nemocnice, doktor Ondřej Felix, což byl můj kolega ze záchranky. A začala jsem pracovat jako sestra ve Vězeňské službě Praha Ruzyně. Později mi přišla nabídka, jestli se nechci vrátit zpátky na záchranku, což jsem odmítla, nicméně jsem se vrátila alespoň na dohodu. Jeden den v týdnu odpoledne chodím učit na záchranku. Zde mám na starosti zejména školení řidičů záchranné služby.

A proč jste se rozhodla pro vězeňskou službu?

Říkala jsem si, že je to práce sestry. Čili je to práce jako práce. A té se nebojím. Naopak myslím, že jsem se tuhle práci celkem rychle naučila a vypadá to, že snad ani ne špatně.

Ve vězeňské službě školíte také základy první pomoci...

Ano. Nabídla jsem takové školení vrchní sestře v Ruzyni a ta to uvítala. Začala jsem tedy školit příslušníky v základní resuscitaci a po zkušenostech přímo z věznic jsme zjistili, že

bude potřeba doplnit základní resuscitaci ještě o dýchání. Rozhodli jsme se, že proškolíme vrchní inspektory strážní služby nejen základním blokem resuscitace, ale i prací s ambuvakem, čili s ručním resuscitačním vakem pro provádění umělého dýchání a automatickým defibrilátorem. Vlastně tím pokrýváme celou základní činnost záchrany člověka v prvních deseti minutách, neboť průměrný dojezd záchranné služby v Praze je osm až deset minut. Než se dostanou dovnitř do věznic, může to být o pár minut déle, a to jsou ty nejkritičtější chvíle, po kterých už resuscitace ztrácí význam, protože bez laické resuscitace dochází k poškození mozku. Proto je tak důležité, aby příslušníci uměli resuscitovat a je vidět, že ten efekt tady je.

V případech úplně laické první pomoci, může se stát, že by někdo nesprávně provedeným zásahem mohl někomu ublížit?

Nemůže. V okamžiku, kdy máte zástavu oběhu, tak je v podstatě dovoleno vše, protože pokusit se zachránit člověka je prioritní. Tady se nehraje na to, jestli třeba má zraněnou páteř nebo něco jiného. Co by bylo platné, že má nezraněnou páteř, když bude „mrtvej“, že? To, že se při srdeční masáži třeba zlomí žebro, což se stává hlavně u starších lidí, kteří už mají osteoporózu. Ano, je to nepříjemné, když vám žebro pod rukama praskne, ale stává se to.

Takže se nikdo nemá obávat pomoc poskytnout i když není třeba úplně kvalifikovaný?

Ano, laická první pomoc je to nejdůležitější, protože záchranka tam nikdy

tak rychle nemůže dorazit. A prostě prvních pět až sedm minut je pro záchranu života to nejdůležitější. Proto je zapotřebí, aby lidé uměli základní první pomoc poskytnout.

Jak se liší poskytování první pomoci ve věznicích a na veřejných místech?

Bohužel tím, že věznic mají svá specifická opatření, tak telefonicky asistovaná neodkladná resuscitace přes dispečink se dá dost těžko zařídit. Proto je potřeba, aby příslušníci ve věznicích vždy věděli, co mají dělat. Venku takový problém není. V okamžiku, když zavoláte záchrannou službu, tak dispečer nebo dispečerka vám naprosto přesně a polopaticky vysvětlí, jak máte zjistit, jestli ten člověk dýchá nebo nedýchá. A hned vám řeknou, co máte dělat. Celou dobu, než přijede záchranná služba, je s vámi dispečer v kontaktu a instruuje vás. Kromě praktických návodů vás povzbuzuje, občas zkontroluje, jak provádíte srdeční masáž. To znamená, bude chtít, abyste počítali nahlas stlačení nebo abyste masírovali podle rytmu, který vám udává.

Takže se lidé nemají čeho obávat?

Člověka může děsit představa, že je na něco sám, ale díky tomu kontaktu s dispečerem na to není nikdy sám. Systém telefonické první pomoci je skvěle propracovaný. A nutno říct, že konkrétně Praha je díky té telefonické první pomoci nejdál v celé republice. Jsme tu na špičce, co se týká počtu přežitých srdečních zástav. Jak říká jeden nejménovaný lékař z pražské záchranky: „Pokud chcete přežít svoji vlastní zástavu, poříďte si ji na území Velké Prahy“. A má pravdu.

PREZIDENT PETR PAVEL NAVŠTÍVIL VĚZNICI VINAŘICE

V rámci své březnové cesty po Středočeském kraji navštívil prezident Petr Pavel i Věznici Vinařice. Během prohlídky věznice se seznámil s pracovními činnostmi, vzdělávacím a dalším penitenciárním působením na odsouzené. Zajímalo se i o to pracovní podmínky zaměstnanců Vězeňské služby. Pavlova manželka Eva si při této příležitosti prohlédla ženskou věznici ve Velkých Přílepech, která spadá pod Vazební věznici Praha Ruzyně

Do věznice dorazil prezident v doprovodu hejtmanky Středočeského kraje Petry Peckové 6. března v podvečer. Byli přivítáni Generálním ředitelem Vězeňské služby Simonem Michalidisem a ředitelem věznice Valdemarem Kropáčkem a ihned vyrazili přímo do areálu věznice. Nejdříve si prohlédli

učebny Středního odborného učiliště, které dlouhodobě v prostorách věznice působí, a kuchyňku, kde se realizuje odborná výuka. Následně se podívali na jeden z oddílů, kde jsou ubytováni vězni, konkrétně na oddíl s terapeutickým programem zaměřeným na odsouzené s násilnou trestnou činností. Zastavili se na skupinovém setkání odborných zaměstnanců věznice a odsouzených. Pak se přesunuli na největší pracoviště odsouzených přímo ve věznici, které provozuje společnost A - Giga. Jedná se o callcentrum s nabídkou marketingových služeb. Měli také možnost seznámit se s bezpečností celého provozu a věznice. Po přibližně hodinové prohlídce věznice opustil prezident spolu s hejtmankou areál věznice. Oba ocenili náročnost práce ve vězeňství a profesionalitu všech zaměstnanců.

DRUHÝ BĚH PILOTNÍHO PROGRAMU PRO OTCE V HORNÍM SLAVKOVĚ

Ve Věznici Horní Slavkov se od listopadu do března konal druhý běh pilotního Programu pro otce (Pappa Program, více na str.25), který převzala Vězeňská služba České republiky od norské vězeňské služby. Projektu se zúčastnilo osm odsouzených, kteří absolvovali program v plném rozsahu osmi sezení a jednoho volitelného sezení na téma výživa a zdravý životní styl. Absolventi obdrželi certifikát a celý průběh programu se jim zaznamenal do hodnocení výkonu trestu.

Realizace druhého běhu byla dokončením pilotního programu a v současné době se program vyhodnocuje a standardizuje. V řešení je také otázka dalšího zavádění tohoto Pappa programu do ostatních věznic a způsob proškolení nových kolegů lektorů. Pappa program je součástí projektu Snížení rizik odsouzených prostřednictvím intervenčních programů, financovaných z Norských fondů 2014 – 2021. Primárním cílem celého programu je podpořit zájem dítěte

zezení byl dobrým tátou, aby odsouzení měli větší povědomí o vlastní trestné činnosti a o tom, co jejich trestná činnost znamená pro děti a rodinu vůbec, a aby na ni získali nový náhled. Program má v odsouzených posílit roli otce a motivovat je k tomu, aby ke svému životu začali přistupovat odpovědně a v souladu se společenskými pravidly.

Snížení rizik odsouzených prostřednictvím programů a speciálně výchovných aktivit je ve všech vyspělých stá-

Na závěr programu se uskutečnil Den s tátou, účastnilo se ho pět odsouzených a jejich 11 dětí v širokém věkovém spektru. Děti si v průběhu dne se svými otci hrály, vytvořily si pomalovanou tričku a jako upomínku na tento výjimečný den si odnesly malé album s fotografiemi svého otce, které si děti společně se svými rodiči vytvořily a ozdobily samolepkami a kresbami. Celá akce se odehrála ve velice příjemné atmosféře, děti byly veselé a bezprostřední.

Podobný program se konal také ve věznicích Bělušice, Znojmo a Pardub-

ve souladu s Úmluvou o právech dítěte, kterou je Česká republika vázána. Děti, které mají rodiče ve vězení, se ocitají ve velice složité a těžké situaci. Často jsou vystaveny tlaku svého okolí, buď ve škole, mezi kamarády, nebo i v rodinách. Zažívají pocity hanby, smutku, stesku, nerozumějí často situaci, ve které se ne vlastní vinou ocitly. Některé rodiny věznění otce tají před okolím a dítě se pak ocitá v koloběhu lži a polopравd a tuto situaci pak často emočně nezvládá. Program pro otce je tedy primárně zaměřen na děti vězňených otců, tedy na to, aby otec ve vě-

tech součástí resocializačního procesu vězňených osob. Bez intenzivního působení na postoje a hodnotové žebříčky odsouzených, bez zmírnění dopadu na rodiny a oběti trestných činů je tato resocializace téměř nemožná.

Další běh programu plánují lektoré hornoslavkovské věznice Břetislav Hatlapatka a Nikola Glasslová, v součinnosti s odbornou garantkou programu za vězeňskou službu metodičkou Šárkou Černou, po ukončení procesu standardizace.

JAK NAPSAT PŘÍBĚH PRO MÉDIA

V druhé polovině dubna byl úspěšně zakončen kurz žurnalistiky pro odsouzené osoby.

V souvislosti s tím se také ve Věznici Opava uskutečnila beseda odsouzených žen s hosty z občanského sdružení Za branou a docentkou Katedry mediálních studií a žurnalistiky Masarykovy univerzity Brno Lenkou Waschkovou Císařovou.

Jak došlo k tomuto neobvyklému spojení? Docentku Waschkovou Císařovou zaujal projekt občanského sdružení Za branou, kterým byla literární soutěž pro vězňené osoby. Aby zjistila, zda a jak by odsouzení autoři dokázali napsat text pro média, věnovala se spolu s kolegy z katedry v posledním roce vlastnímu projektu - Jak napsat příběh pro média, a to formou korespondenčního kurzu pro odsouzené osoby. Zapojilo se do něj pět odsouzených osob, z toho dvě ženy z opavské věznice. Obě shodou okolností uspěly i v literární soutěži Za branou. Kurz poté úspěšně dokončily a při setkání s docentkou Waschkovou Císařovou a zástupci spolku Za branou převzaly certifikát o jeho absolvování.

Veřejnost bude mít brzy příležitost seznámit se se závěrečnými texty účastníků kurzu.

NÁVŠTĚVA DIVADLA

V objektu Drahonice Věznice Nové Sedlo se s odsouzenými ženami realizuje projekt Snížit kulturu práh. Díky němu mohly dvě odsouzené ženy navštívit představení v divadle Studia Hrdinů v Praze. Na programu byla inscenace díla Stařena ruského avantgardního autora Daniila Charmse. Inscenace s humorem poodhalovala děsivou realitu života v Rusku napříč staletími. Díky zapojení věznice do tohoto projektu se odsouzeným otevřela možnost nezapomenutelného uměleckého zážitku, uvedl vedoucí výkonu trestu Michal Charvát.

Odsouzené ještě před začátkem představení poskytly rozhovor Českému rozhlasu. Dotazy novinářů směřovaly zejména na jejich pocity, že mohly nakrátko opustit věznici a vydat se do Prahy za kulturou. Další rozhovor odsouzené poskytly těsně po představení, zde se podělily o své dojmy, pochopení podstaty inscenace, ztvárnění scény a herecké výkony představitelů rolí. Na závěr si odsouzené ženy pohovořily s herci Matyášem Řezníčkem, Natálií Řehořovou a Ondřejem Malým.

eko

DEN PRO ŽENU VE STRÁŽI POD RALSKEM

V sobotu dne 9. března představily tři zaměstnankyně Věznice Stráž pod Ralskem svou práci u Vězeňské služby téměř dvěma stovkám žen na akci s názvem Den pro ženu, která se konala v nedaleké obci Pertoltice pod Ralskem u příležitosti Mezinárodního dne žen.

O práci žen ve Vězeňské službě ČR a o své práci ve Věznici Stráž pod Ralskem pohovořila vedoucí oddělení správního a tisková mluvčí, vedoucí oddělení prevence a stížností a dozorkyně z oddělení výkonu trestu. Nakonec bylo předvedeno i poutání odsouzeného.

mkr

SEM BYCH SE NECHTĚL DOSTAT

Prevence kriminality a užívání drog jsou důležitým tématem v naší společnosti. Exkurze do věznic jsou jednou z možností jak přispět k osvětě a ukázat důsledky kriminálního jednání. Přispívá k tomu nejen autentické prostředí, ale i reálné příběhy samotných vězňů. Ve Všehrdech se při exkurzích během prvních čtyř měsíců vstřídalo více než 350 studentů a jejich pedagogů.

Studenti na chvíli poznají svět za mřížemi, realitu, která je pro většinu lidí nepředstavitelná. Dozvědí se o systému vězeňství v České republice, o historii i současnosti Věznice Všehrdy, o její profilaci pro mladistvé odsouzené muže, a o samotném typu věznice.. Velmi cennou zkušeností je osobní

kontakt s vězni, kteří vyprávějí svůj životní příběh a důvody, které je dostaly za mříže. Ne vždy to jsou lidé, kteří se od dětství potýkají s nepříznivým rodinným prostředím. Mnohdy je na scesti svedla parta, jejímž členům se chtěli vyrovnat. Často jsou to velmi pohnuté příběhy. Studenti se jejich prostřednictvím přenesou na specializovaný oddíl a seznámí se s průběhem výkonu trestu. Mají možnost se odsouzených na cokoli zeptat.

Na závěr každé exkurze pak na vlastní kůži poznají, jaké to je být zavřený v cele na oddělení výkonu kázeňských trestů. Zjistí účel putacího lůžka a vyzkouší si vycházku na dvoře oddílu. Při odchodu dost často od studentů slyšíme, že by se za mřížemi ocitnout nechtěli. A tak jsme přesvědčeni, že tyto akce mohou zanechat hluboký dojem a přispět k uvědomění si drsných následků kriminálního jednání. Pro pedagogy je to pak vítaná podpora při výuce základů společenských věd.

S MENTOREM PŘES RUBIKON

Norská zkušenost pomáhá práci s odsouzenými

Projekt S mentorem přes Rubikon: Realizace programu Mentoring zahájila nezisková organizace Rubikon Centrum v listopadu 2021. Jeho aktivity byly naplánovány na 30 měsíců, tedy do dubna 2024. Účelem projektu je prostřednictvím programu Mentoring zlepšit podmínky pro 150 osob v procesu opouštění výkonu trestu odnětí svobody v pěti zapojených věznicích: Heřmanice, Oráčov, Ostrov, Příbram a Světlá nad Sázavou.

Program Mentoring kombinuje prvky odborného poradenství s prvky neformální podpory a vedení ze strany mentorů. Klientům a klientkám je poskytováno komplexní poradenství v šesti předem vymezených oblastech (čtyřech základních a dvou doplňujících), podpořené specifickou aktivitou Pohovory nanečisto.

cialistu, sociálního pracovníka atd.) a koordinuje i spolupráci s mentorem či mentorkou. V případě, že vzhledem k místu návratu musí s klientem či klientkou spolupracovat na svobodě jiný poradce než ve věznici, pracují oba po potřebnou dobu v úzkém propojení (vyžíváme např. online komunikaci), aby předání bylo co nejhladší. Klíčo-

Práce s klienty a klientkami se odehrála v pěti zapojených věznicích: Heřmanice, Oráčov, Ostrov, Příbram a Světlá nad Sázavou. Výběr a nábor se zde uskutečnil od března 2022 do května 2023. Všichni klienti a klientky již byli z výkonu trestu propuštěni a spolupráce s nimi pokračuje na svobodě. K 20. 3. 2023 bylo odbornými pracovníky a pracovníci věznic vytipováno a předvybráno 199 klientů a klientek, 165 z nich vstoupilo do programu ve VTOS a 93 z nich navázalo spolupráci po propuštění. Dalších 22 klientů vstoupilo na svobodě (jedná se o klienty bezprostředně po propuštění z VTOS).

Základní oblasti podpory:

- pomoc při zajištění bydlení a dalších základních materiálních potřeb
- pomoc při hledání zaměstnání, získání/upevnění pracovních návyků, včetně kvalifikace a rekvalifikace
- rozvoj funkčních rodinných vztahů a dalších podpůrných sociálních kontaktů
- řešení finanční situace – hospodaření s financemi, řešení pohledávek apod.

Doplňující oblasti podpory:

- péče o fyzické a psychické zdraví
- volný čas a osobní rozvoj

Pohovory nanečisto jsou simulované pracovní pohovory se zaměstnavateli, jsou součástí přípravy klientů a klientek pro vstup na trh práce a zároveň příležitostí pro zaměstnavatele, jak poznat zájemce o práci z řad lidí s trestní minulostí.

Spolupráce s klienty a klientkami je zahájena ve věznici ideálně šest měsíců před výstupem z výkonu trestu a plynule pokračuje po propuštění podle individuálního plánu vytvořeného společně s odborným poradcem či poradkyní pro jednotlivé oblasti podpory. Plán obsahuje konkrétní dílčí kroky a témata, je pravidelně aktualizován a vyhodnocován. Samotná klientská práce je postavena na metodě case managementu. To znamená, že klient či klientka intenzivně spolupracují s odborným poradcem Rubikon Centra, který je doprovází jak ve výkonu trestu, tak po propuštění, a v případě nutnosti připojuje další odborníky (např. adiktologa, dluhového spe-

ciální pracovníka atd.) a koordinuje i spolupráci s mentorem či mentorkou. V případě, že vzhledem k místu návratu musí s klientem či klientkou spolupracovat na svobodě jiný poradce než ve věznici, pracují oba po potřebnou dobu v úzkém propojení (vyžíváme např. online komunikaci), aby předání bylo co nejhladší. Klíčo-

Dobrá praxe

Dobrou praxi projektu jsme se rozhodli v tomto článku ilustrovat příklady a zkušenostmi z jedné ze zapojených věznic – Věznice Světlá nad Sázavou pro odsouzené ženy. Velký dík patří odborným pracovníkům a pracovnícím všech pěti zapojených věznic, bez

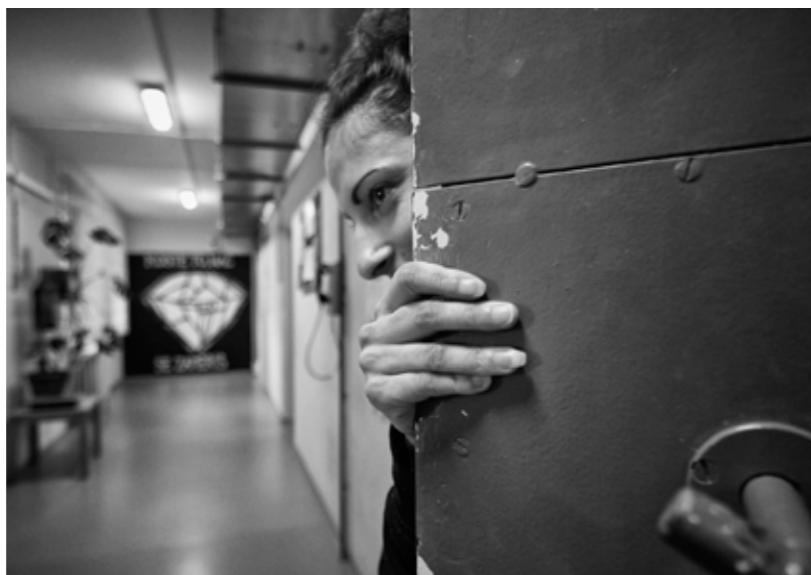

jejichž součinnosti a vstřícnosti by realizace programu Mentoring nebyla možná.

Ředitelka Věznice Světlá nad Sázavou Monika Myšíčková o projektu řekla: „Projekt s Mentorem přes Rubikon byl ve věznici zahájen v březnu 2022. Do projektu bylo zařazeno 30 žen. Odsouzené ženy se v rámci pravidelných setkávání, která se konají jednou až dvakrát měsíčně, spolupodílejí na vytváření individuálního plánu. V něm se především zaměřují na řešení dluhové problematiky, hledání práce a bydlení po ukončení výkonu trestu. V listopadu 2022 proběhly ve věznici Pohovory nanečisto, do kterých bylo zařazeno šest žen z projektu S mentorem přes Rubikon.“

Navázat vztah již v měsících před propuštěním je pro další průběh spolupráce nesmírně cenné. Dlouhodobě sledujeme významné rozdíly v povaze spolupráce s klientkami a klienty, se kterými jsme se začali setkávat již ve výkonu trestu, oproti těm, kteří nás kontaktovali až na svobodě. To je možné díky úzké a dobře nastavené spolupráci s Vězeňskou službou ČR, která je nám v úsilí poskytnout odsouzeným nástroje k úspěšné životní změně partnerem i podporou. Odborní pracovníci a pracovnice, se kterými jsme v rámci projektu v úzkém kontaktu, nám pomáhají s nábořem a vytipováním odsouzených vhodných k zařazení do programu, sdílejí s námi svou expertizu a spolupracují s námi na tom, aby se naše práce co nejefektivněji doplňovala s programem zacházení. Stejnou vstřícnost a zájem o úspěch integrace klientů a klientek cítíme i ze strany vedení všech zapojených věznic.

Program Mentoring nám umožňuje pracovat s odsouzenými komplexně, ve více oblastech jejich životů najednou. Mnoho z nich přichází s tím, že „venku nic nemají“, ale mají motivaci začít znova a výstup tentokrát už nechtějí podcenit. Na rozdíl od scénáře, kdy se nám někdo ozve až po propuštění, tedy nemusíme ihned řešit jen akutní krizi, ale můžeme životní situaci klientky či klienta během schůzek ve věznici postupně pečlivě mapovat, zjišťovat, co si přejí, co je motivuje, a především plánovat konkrétní kroky, jak cílů dosáhnout a nesejít z cesty. „Odsouzené ženy zařazené do projektu velmi dobře spolupracují, jsou více motivované, aktivní, s potřebou řešit problémy. Jsou vedeny k větší samostatnosti a zodpovědnosti. Dvě odsouzené z projektu byly následně

zařazeny do projektu Housing First, jedna z nich je odsouzená z oddílu pro matky s dětmi, která i tím vyřešila otázku bydlení se svou dvouletou dcerou, po propuštění a na svobodě teď funguje velmi dobře,” dodává ředitelka věznice Monika Myšíčková.

Díky možnosti budovat atmosféru důvěry a skutečného lidského zájmu se také nezřídky daří, že s někým, kdo chtěl původně pracovat striktně například jen na řešení dluhů, objevíme během rozhovorů další rizikové oblasti a dostaneme příležitost věnovat se i jim.

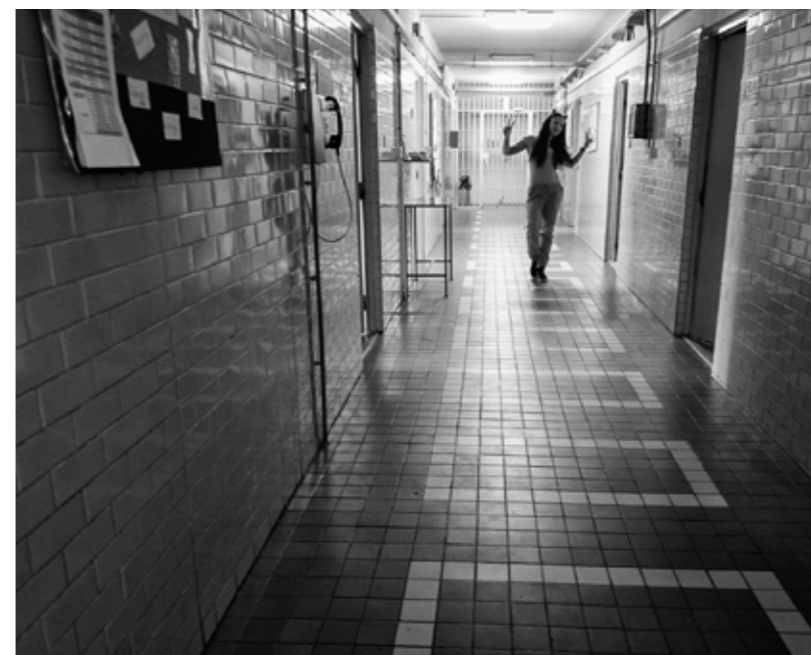
Tak to bylo například s vícekrát trestanou klientkou Zuzanou, která původně chtěla pouze pomoci v situaci, kdy jí exekutor začal strhávat veškerý invalidní důchod. Exekuci se nám ještě ve věznici povedlo částečně zastavit. Společně jsme její dluhy zmapovali a vzhledem k jejich celkové výši a množství se klientka rozhodla, že bude usilovat o vstup do insolvence,

což nás přivedlo k tématu významu legálního a stabilního zaměstnání na svobodě. Připravili jsme spolu životopis a klientka se zúčastnila Pohovorů nanečisto. Ačkoli je jejich primárním cílem zažít atmosféru pracovního pohovoru a získat zpětnou vazbu, udělala na jednoho z našich spolupracujících zaměstnavatelů tak dobrý dojem, že jí poskytl příslib práce k žádosti o podmíněně propuštění. Věříme, že i ten, spolu s klientčinou soustavnou přípravou a úspěšným absolvováním specializovaného programu věznice, přispěl ke schválení žádosti. Zuzana se zaměstnavateli ozvala ještě v den svého propuštění a když za námi poprvé přišla do kanceláře, už za sebou měla nástupní školení. Teď spolu hledáme bydlení, kde by s ní mohly být obě její děti.

Síla vztahu, který se s klientem či klientkou podaří ve věznici vytvořit, významně ovlivňuje úspěšnost další spolupráce po propuštění. Vztah je já-

drem metody case managementu, na které je naše klientská práce založena a v jejímž rámci je možné vytvořit celou síť podpory a efektivně zapojit další odborníky, organizace a blízké osoby odsouzených. I přes pečlivou a svědomitou přípravu na život venku může totiž podle našich zkušeností v období po výstupu být rozhodující to, jestli se člověk má na koho obrátit s žádostí o podporu. V těchto rizikových chvílích chceme být klientům a klientkám k dispozici. Na svobodě tak pokračujeme v odborném poradenství a navazujeme na práci, kterou jsme odvedli během výkonu trestu. Podle specifických zakázek tak například domlouváme pracovní pohovory u našich spolupracujících zaměstnavatelů, zařizujeme náležitosti potřebné pro vstup do insolvence či hledáme vhodné bydlení.

Ředitelka Věznice Světlá nad Sázavou, Monika Myšíčková, k tomu dodává: „Doprovázení po propuštění, není, jak by si možná mohl vyložit občan, nadměrná péče a vodění za ručičku propuštěných odsouzených, je to komplexní snaha Vězeňské služby ČR a neziskové organizace Rubikon Centrum pomoci jim restartovat svůj život, nevracet se ke spouštěčům, pod jejichž tíhou dojde k páhání trestné činnosti a tím ubližování společnosti (rodině, dětem, vznikajícím škodám na majetku atd.). Co je více, nežli snaha o snižování recidivy právě touto činností?“

Klíčovým prvkem při práci na svobodě je mentoring, od doprovodu klientek a klientů na úřady či k lékařům až po společné hledání způsobů smysluplného trávení volného času a navazo-

vání zdravých vztahů s lidmi, kteří nejsou spojeni s jejich trestní minulostí. Propuštěné čeká na svobodě mnoho náročných a často i úplně nových situací. Vzhledem k vlivu prizonizace není vzácné, že i nákup v obchodě je pro některé z nich výzvou – nic to přitom nevyprovádá o jejich schopnostech ani vyhlídkách do budoucna, jde o vědecky popsaný efekt delšího pobytu ve vězení. K období po propuštění a novým začátkům patří například i komunikace s úřady nebo neplánovaný kontakt s osobami či místy spojenými s páháním trestné činnosti. Klient či klientka se často museli vzdát všeho, co znali, a nový život teprve začínají budovat. Kromě praktické stránky spolupráce je tak jádrem mentoringu dát jim jasné najevo, že na to nejsou sami.

Pro lidi po výkonu trestu je kromě bydlení, práce a sociální stabilizace velmi důležité naučit se nakládat s volným časem, mít nějaké smysluplné koníčky a nepodlehout nebezpečné nudit. Proto jsme v Praze navázali spolupráci s iniciativou Snížit kulturu práh, díky které mohou naši klienti a klientky vyrazit zdarma do divadla, kina, galerie nebo na koncert. Téměř na den přesně po roce od jejich prvního setkání šla Barbora se svou mentorkou do Divadla v Dlouhé. Když společně sledovaly z lóže Kouzelnou flétnu, Barbora sama reflektovala, jak se za ten rok spolupráce posunula a jak velký a krásný rozdíl to je.

Rizika a výzvy

O rizikosti prvních dní na svobodě vypovídá i jedna z největších výzev, které v programu Mentoring čelíme –

Paní Barbora s námi ve výkonu trestu začala řešit práci a dluhy, po svém podmíněně propuštění úspěšně absolvovala nejprve ústavní a později ambulantní léčbu závislosti. Ještě v léčebně začala znovu budovat vztah se svou rodinou, zejména se synem. Ten žije u tety, kde je zvyklý a spokojený, proto Barbora zatím neplánuje usilovat o jeho získání do péče. Raději pracuje na tom, aby jejich vztah byl co nejhezčí, a tráví spolu volný čas, kdykoli je to možné. Mentorka pomáhala klientce komunikovat s úřady a také se zabydlením, když se z léčebny stěhovala do nájemního bytu Rubikon Centra. Dalším úkolem bylo sehnat zaměstnání. Barbora spadla do závislosti jako velmi mladá a dokončila pouze základní školu. Je ale velmi schopná, pokaždé, když se jí dařilo delší dobu abstinovat, našla si našla práci a vždy v ní byla úspěšná, zaměstnavatelé s ní byli spokojeni. Po několika brigádách se přes Rubikon Centrum dostala do výběrového řízení na pozici koordinátorky úklidu pro pražskou městskou část, ve kterém uspěla. Jedná se o zodpovědnou pozici vyžadující nemalé kompetence. Barbora se rozmýšlela, jestli práci vzít, protože se bála, že to nezvládne. S podporou mentorky se k tomu odhodlala.

to jsou klienti a klientky, kteří sice během výkonu trestu aktivně spolupracují a jsou motivovaní, po výstupu ale ve spolupráci nepokračují. Snažíme se tomu předcházet podrobným naplánováním prvních kroků po propuštění, přípravou na rizikové momenty nebo domluvou bezprostředního kontaktu po výstupu, včetně čekání na bránu, pokud je to možné. Osvědčuje se také ještě před výstupem zahrnout do spolupráce rodinu a blízké osoby. Přerušování spolupráce je častější u těch, kteří se po propuštění vracejí do regionů, v nichž naše organizace nemá pobočku. Ačkoliv jsme se v těchto případech vždy snažili o včasné zasiťování dalšími zdroji podpory (se spolupracujícími organizacemi, sociálními kurátory či zaměstnavateli z volného trhu práce), praxe dlouhodobě ukazuje na to, že takto na dálku poskytovaná pomoc má limitovaný dopad. Proto preferujeme pracovat s klienty a klientkami, kteří se vracejí do regionů, kde má naše organizace pobočky, a věnujeme velkou pozornost zprostředkování kontaktu s poradcem, který s nimi bude pracovat v místě jejich návratu. V klientské práci také klademe důraz na to, že i děláním chyb k procesu změny patří. Usilujeme tak o to, aby se nám klienti a klientky nebáli ozvat, i když se něco nepovede – necháváme spolupráci otevřené dveře a případné přešlapy pro nás nejsou důvodem k ukončení spolupráce, ale příležitostí otevřít v poradenství důležitá témata.

Norská zkušenost

Přidanou hodnotou projektu S mentorem přes Rubikon je partnerství s norskou organizací Wayback a s tím spojená příležitost přenosu dobré praxe v oblasti mentoringu do podmínek České republiky. Spolupráce Rubikon Centra a Wayback je přínosná pro obě strany, spočívá ve výměně know-how a sdílení zkušeností. Zajištěna je prostřednictvím návštěv norského partnera v Rubikon Centru i v zapojených věznicích, účastí norských lektorů na školení mentorů, vedením workshopů a online konferencí.

Wayback je nezisková organizace založená v roce 2002 odsouzenými ve vězení v Oslu. Jádrem činnosti Wayback je mentoring, což znamená, že odsouzení podporuje během a po výkonu trestu mentor či mentorka, kteří sami zvládli návrat k životu bez zločinu. Pomáhají jim v pěti hlavních oblastech: bydlení, finance, sociální sítě/vztahy, zdraví a zaměstnanost, a je jim oporou v jejich obtížné situaci. Požadavkem je, aby mentoři a mentorky žili bezúhonný život po dobu nejméně dvou let. Kromě mentoringu nabízí Wayback širokou škálu aktivit a akcí, včetně jógy, denního poskytování obědů a večeří či výletů do přírody. Organizace je aktivní i v prosazování systémových změn, zejména v oblasti vězeňství. Wayback akcentuje význam zapojení lidí s žitou zkušeností z výkonu trestu a zohlednění jejich unikátního pohledu při tvorbě politik a služeb v oblasti trestní justice a vězeňství. Je také (stejně jako Rubikon Centrum) členem Rescaled, evropského hnutí za rozvoj komunitních věznic.

<https://www.wayback.no/>

Autoři působí v Rubikon Centru

Projekt S mentorem přes Rubikon: Realizace programu Mentoring byl (SP-JU1A-001) podpořen grantem z Norska v rámci programu Spravedlnost.

<http://www.norskefondy.cz/>
<https://eeagrants.org/>

SPOLUPRÁCE S ÚŘADEM PRÁCE

Sociální pracovníce Věznice Rýnovice pravidelně každé dva měsíce, navštěvují s odsouzenými kontaktní pracoviště úřadu práce v Jablonci nad Nisou. Pracovnice úřadu odsouzené, které čeká v blízké době výstup z výkonu trestu, seznamují s povinnostmi a právy uchazeče o zaměstnání.

Při každé návštěvě se někteří z vybraných odsouzených zapíší do rekvizifikace na svářeče, kterou ukončí ještě před výstupem a získají Evropský svářečský průkaz. Tito odsouzení musí prokázat, že rekvizifikaci využijí v budoucím zaměstnání, kam nastoupí po výkonu trestu odnětí svobody.

Vězni tak získají potřebné informace o sociálních dávkách, vyzkoušejí si vyplnit formuláře k registraci na úřadu práce, dozvědí se o rekvizifikacích i možné poradenské činnosti úřadu. Spolupráce s kontaktním pracovištěm úřadu práce je vymezena memorandumem uzavřeným mezi Vězeňskou službou ČR a Úřadem práce ČR, intenzivní spolupráce probíhá již několik let. Praxe ukázala, že je velmi přínosné propojit možnost vězňů opustit před výstupem z výkonu trestu na chvíli brány věznice a zároveň osobně navštívit úřad práce a dozvědět se potřebné informace. Pracovnice úřadu se odsouzeným věnují individuálně a řeší jejich konkrétní životní situaci.

Martin Vašák

Martin Vašák pracuje jako dozorce ve Věznici Příbram

Historický a scénický šerm je pro mě životní styl

Od kdy jste ve vězeňské službě a jaké je zde vaše služební zařazení?

Do vězeňské služby jsem nastoupil v roce 2021 jako dozorce oddělení výkonu trestu ve věznici Příbram. Službu vykonávám převážně na ubytovnách pro střední a vysoký stupeň zabezpečení.

Jak využíváte své pracovní a služební zkušenosti při historickém šermu a bitvách?

Za zmínku stojí jistě pravidelné cvičení. Prakticky již několik let od založení naší historicky první skupiny přibližně v roce 2006 jsem se začal potýkat s nedostatkem inspirace pro naše vystoupení. Scénický, neboli divadelní šerm, pokud má diváka zaujmout musí vycházet z reálných technik boje, ze kterých sestavíme choreografii, okořeněnou divadlem abychom obecnost dokázali vtáhnout do děje. Tehdy ještě nebylo dostupných tolik škol šermu, jako je tomu dnes. Často jsme čerpali z knih či iluminací. Rekonstruovat techniku za těchto podmínek však bylo dosti náročné. Časem hrozí,

že se začnete opakovat, a pak je třeba pohled z jiného úhlu. Tak jsem začal odskakovat na různé semináře jiných bojových sportů jako je například toho musado, krav maga či ruská systema. Získané zkušenosti jsem přetavoval do tréninků našich souborů. Myslím že máme spoustu schopných bojařů, kteří mi jsou v současnosti inspirací, a tak mám šanci zase těžit nové nápady.

A naopak, jak se zkušenosti získané v tomto koníčku, zejména pokud jde o kontaktní sport či boj podle choreografie, uplatní ve vaší práci?

Určitě je důležité zmínit, že pro mě není šerm pouze koníčkem, je to životní styl, cesta, chcete-li. Není to jenom o drilu, sebekázni, disciplíně... Je to o přístupu k životu, cti, moudrosti a pokoře. Je to závazek k doživotnímu vzdělávání, práci na charakteru, vůli a trpělivosti. Na nabití těchto ctností je však často celý život krátký... a o tom to celé je. Jeden moudrý čínský mistr kdysi pravil: Největší mistři vyhrávají bez boje ještě dříve, než k němu dojde.

Ve věznici mi to přijde podobně. Při práci s odsouzenými musí vaše ego zůstat za branou věznice. Vítězí rozum, rozvážnost, důslednost, ale do jisté míry i lidskost. Zcela zásadní je zde komunikace. Dbáme na čest a důstojnost, předcházíme násilí a konfliktům, chráníme slabé před silnými. Podobností je zde nespočet, i když myslím, že právě to známé epické rytířství tehdy do jisté míry ukotvilo ve společnosti důležité morální hodnoty bez ohledu na to, kdo jsme a co děláme.

V případě kontaktního boje je samozřejmě každá zkušenost do jisté míry výhodou. Když už je to nezbytné a situace se vyhrotil, máte půl vteřiny na reakci, jež musí být v souladu se zákonem, takže uděláte první odzkoušenou věc, která vám naskočí.

Michal Kostourek

Michal Kostourek z kanceláře generálního ředitele

Ve službě i v hokeji je rychlé rozhodování nutností

Jak dlouho jste ve vězeňské službě?

Ve Vězeňské službě České republiky jsem od roku 2006, kdy jsem nastoupil do Věznice Ostrov. Prošel jsem různými pozicemi, od eskortní služby po dozorčí službu, a to jak na oddělení výkonu vazby, tak trestu. Během studií na vysoké škole jsem přejížděl mezi Prahou a Karlovými Vary a po několika letech jsem se rozhodl přestěhovat do Prahy, kde jsem byl přeložen na Pankrác. Poté jsem na necelé dva roky opustil bezpečnostní složky a pracoval v mediálním domě Economia, kde jsem měl na starosti online a print marketing. Během této doby jsem jednal s ředitelem kanceláře o svém možném návratu k vězeňské službě.

Ten nakonec přeci jen nastal...

Ano, nyní využívám zkušenosti v kanceláři generálního ředitele v oddělení vnějších vztahů. Společně s kolegy mám na starosti tvorbu a koncepci mediální politiky a strategie našeho bezpečnostního sboru, což zahrnuje prezentaci vězeňské služby široké veřejnosti. Mám také na starosti náborové stránky a náborovou strategii ve spolupráci s odborem personálním. Považuji za důležité ukázat společnosti, že jako bezpečnostní sbor jsme nezbytní, chráníme jejich bezpečí a jsme normální lidé jako ostatní. Vstoupit k bezpečnostní složce jsem se rozhodl, protože jsem ji vždy považoval za stabilní a pestré zaměstnání, což se mi potvrzuje i po 18 letech služby.

Co přesně děláte v ledním hokeji a jak jste se k tomu dostal?

V současné době působím jako hlavní rozhodčí Chanceligy, která je druhou nejvyšší soutěží v České republice. Jsem také předsedou Komise rozhodčích ledního hokeje Karlovarského kraje. Tato role zahrnuje jak manažerskou,

tak metodickou část – společně s kolegy delegujeme rozhodčí k utkáním, pořádáme kurzy, semináře a poskytujeme individuální podporu rozhodčím. Hokej jsem hrál od dětství v Karlových Varech a prošel jsem všemi mládežnickými kategoriemi. Když jsem se blížil přechodu z juniorského do seniorského hokeje, přešel jsem na druhou stranu a stal se rozhodčím. Důvod byl prostý – nebyl jsem dost dobrý na to, abych se hokejem mohl živit a tato alternati-

Je lepší hrát nebo být rozhodčí?

Tak určitě...hrát. Sen každého malého hokejisty i hokejistky je dostat se co nejvýše a sbírat sportovní úspěchy. Podobně je tomu i v kariéře rozhodčích. V obou profesích je vždy skvělá

parta lidí, která se navzájem podporuje, předává si zkušenosti a tráví spolu i volný čas.

Využijete nějak své pracovní zkušenosti ve své druhé profesi (koníčku) a naopak?

V obou profesích pracuji pod velkým časovým tlakem, takže se zkušenosti často prolínají. Bývalá práce dozorce i současná role na generálním ředitelství a role rozhodčích jsou spjaté s vysokou psychickou zátěží a rychlým rozhodovacím procesem. Ve službě jsem měl na starosti až 300 vězňů a v hokeji řeším několik prolínajících se aspektů – hráče, trenéry a často tisíce nespokojených diváků. Takže určitě ano.

Pavel Sandtner

Pavel Sandtner pracuje ve věznicí Ostrov již devatenáctým rokem jako strážný a ve svém volném čase se věnuje sportovní střelbě, ve které dosahuje nemalých úspěchů.

Pro střelbu je nezbytná psychická pohoda

Jak jste se k tomuto sportu dostal?
Sportovní střelba je u nás rodinná tradice. Otec založil střelecký oddíl pro děti a mládež a pro budoucí generace sportovních střelců. Já jsem se od něj tímto hodně naučil.

V kolika letech jste začal se střelbou?
V roce 2005, poté co jsem nastoupil do Vězeňské služby ČR, jsem se začal střelbě intenzivně věnovat. Od té doby se pravidelně zúčastňuji soutěží pořádaných jak bezpečnostními sbory, tak soutěží pořádaných střeleckými svazy (ČSS, SVZ ČR, AVZO ČR).

Co je při střelbě důležité pro dosažení dobrého výsledku?

Dle mého názoru je důležitá psychická pohoda, vyrovnaná a klidná mysl.

Jaké byly vaše největší úspěchy?

Několikrát jsem se stal mistrem České republiky ve střelbě z velkorážné pistole. V současné době se zúčastňuji sportovních soutěží na regionální, krajské, republikové i mezinárodní úrovni.

Co vás na tomto sportu nejvíce baví?

Již delší dobu působím jako trenér sportovní střelby v klubu SSK Hvězda KV a to, co mě baví, je zejména pře-

dávání zkušeností nastupujícím generacím a zaznamenávání jejich dílčích úspěchů. Naši svěřenci dosahují úspěchů i na mezinárodním poli. Někteří z nich jsou již reprezentanty a medailisty Mistrovství Evropy. I moje dcera byla tento rok nominována do České státní reprezentace. Důležité je pro mě hlavně to, aby střelba děti bavila a rádi se k nám vracely.

Využíváte nějak tyto zkušenosti i na své pozici ve VS ČR?

Ano, v rámci plnění služebních povinností vykonávám funkci instruktora střelecké přípravy.

Čeho chcete ještě v tomto koníčku dosáhnout?

Přál bych si, aby do našeho klubu přicházelo co nejvíce nových členů, které by tento sport bavil.

Ondřej Hladík

Ondřej Hladík z Kabinetu dokumentace a historie

O vězeňství i kresbě

Od kdy jste ve vězeňské službě a v jaké funkci?

Ve vězeňské službě jsem od roku 2002. Pracuji na pozici dokumentátor v Kabinetu dokumentace a historie. Pracovat jsem začal jako brigádník v době studia archivnictví a historie na FF UK. Tehdy bylo potřeba uspořádat archivní fond Odboru vnitřní ochrany Správy SNV. Dokumenty se po mnoha letech vrátily k vězeňské službě ve velmi špatném stavu a bylo nutné je utřídit podle archivních pravidel a připravit k povinnosti VS ČR podávat informace podle zákona. Dnes tento archivní fond spravuje Archiv bezpečnostních složek.

A jak jste se dostal ke kreslení?

Kreslím vlastně od dětství. Na základní škole uvažovala učitelka výtvarné výchovy o mém studiu na výtvarné škole, z čehož nakonec sešlo, i když jsem

byl oceněn na jedné výtvarné soutěži. V dospělosti jsme se ke kresbě a malbě vrátili po sportovním úrazu, kdy jsem byl v nemocnici a měl jsem hodně volného času. Z hlediska odborného vzdělání jsem využil toho, že mým spolužákem na základní škole byl současný výtvarník a sochař Jan Řeřicha, který po návratu z nemocnice vedl mé kroky při zdokonalování se v kresbě. V rámci konzultací mě také směřoval od tužky k perokresbě a později mi dal i silný impuls k tomu, abych začal zkoušet práci s akvarely, čehož jsem se zprvu velmi obával.

Jakému tématu se v kresbě převážně věnujete?

Hlavní téma mých prací souvisí s mou zálibou a studiem i prací, což je historie. Již v dětství jsem stále kreslil různé hradby, zámky a zříceniny, případy historické lodě a letadla. V současnosti je mým hlavním tématem historická architektura všech stylů a období. A občas samozřejmě i nějaké letadlo nebo loď. Při výtvarných aktivitách hlavně relaxuji od běžných povinností a přináší mi to samozřejmě velkou radost a úspěchy mě nabíjí energií k další tvorbě. Podobně to mám i s hudbou, jsem mimo to ještě aktivní muzikant.

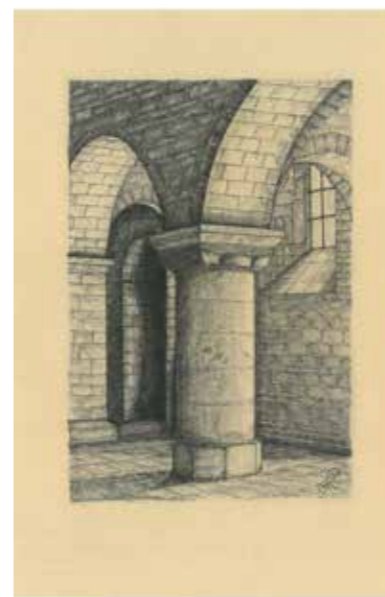
Vystavujete a publikujete také?

Netvořím jen do šuplíku a snažím se své práce představit veřejnosti. Snažím se proto pravidelně vystavovat. Už jsem uspořádal dvě velmi úspěšné akce v sedlčanské městské knihovně. Mé kresby i malby byly vystaveny přímo ve výpůjčních prostorách, takže se s nimi průběžně seznamovali všichni návštěvníci knihovny při výběru knih. Obě akce měly i společenský dosah. Nad první převzal záštitu a během vernisáže promluvil ředitel

Husitského muzea v Táboře, Jakub Smrčka, a nadruhé, která se konala za účasti starosty Sedlčan, se kmotrem stal spisovatel Otomar Dvořák. Na úplně jinou skupinu návštěvníků pak cílila výstava v Domě přírody Blaník, který je jedním z výchozích bodů pro výstup na bájnou horu Blaník. V současnosti probíhají jednání o výstavách na léta 2025 a 2026, a to konkrétně ve vlašimském zámku a zámku Růžkovy Lhotice, kde prožil řadu šťastných let skladatel Bedřich Smetana.

Mimo výstav se zabývám také knižní ilustrací. Zmínil bych především knihu Ve stínu mříží, kterou jsem nejen ilustroval, ale také společně se jmenovaným spisovatelem Otomarem Dvořákem napsal. V tomto případě se protnul téměř všechny mé aktivity – ilustrace, historie a vězeňství. Kromě toho jsem například vytvořil i ilustraci pro obálku šestidílné série historických detektivek Zločiny dvorního rady, které se odehrávají na počátku 20. století v Českých Budějovicích. Nadto ještě vytvářím podklady pro tisk pohlednic hradů, zámků a dalších památek, které jsou v prodeji na pokladnách či suvenýrech vybraných objektů. Momentálně se jedná o devět památek a další již projevily zájem.

KRIZOVÁ KOMUNIKACE

Dušan Gáč, Štěpán Klen

V rámci stručného exkurzu do historie problematiky vzdělávání krizové komunikace a vyjednávání v moderním pojetí můžeme zmínit rok 2002, kdy se uskutečnil první kurz vyjednávání pro policejní vyjednavče, kterého se účastnili vybraní zaměstnanci VS ČR. Následně byly dohodnuty a připraveny další kurzy, vyjednávání pro personál věznic, což se opakovalo až do roku 2006 a po několikaleté přestávce pokračovaly obdobné kurzy v letech 2012–2015. V uvedeném období byla vyškolená asi stovka vyjednavců z řad VS ČR, jednoho z běhů se účastnili i zástupci ZVJS SR. Slovenští kolegové si z kurzu odvezli podklady a systémové řešení problematiky.

Opětovnou spolupráci obnovil ředitel Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava Ivo Turok, když v rámci regionální porady v roce 2023 vznesl podnět k zajištění školení krizové komunikace a vyjednávání pro určené zaměstnance VS ČR. V dané věci kolegové z Opavy již dříve navázali užší elementární spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Moravskoslezského kraje. V této souvislosti regionální ředitel a ředitel brněnské vazební věznice Dušan Gáč požádal Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, které má dlouholeté zkušenosti se školením ve věznicích, o přednášku ke krizové komunikaci na regionální poradě ředitelů ve Věznici Mírov. V rámci spolupráce Policie ČR a VS ČR bylo dále dohodnuto, že ve dnech 9. a 10. dubna 2024 se ve Věznici Mírov uskuteční dvoudenní pilotní ověřovací školení pro 24 zaměstnanců a příslušníků VS ČR, na kterém budou participovat příslušníci stálého týmu vyjednavců Policie ČR se zaměřením na prezentaci z oblasti krizové komunikace, respektive prenegociace s návazností na prvky krizového vyjednávání ve věznicích.

Krizová vyjednávání ve věznicích

Školení zahájil ředitel Dušan Gáč za účasti ředitele Věznice Břeclav Vladana Havránka, 1. zástupkyně ředitele Věznice Mírov Miroslavy Bezděkové a regionálního Instruktor – metodika Štěpána Diblíka. Úvodní slovo regionálního ředitele směřovalo k záměru VS ČR na obnovení vzdělávání personálu v krizové komunikaci s návazností na vyjednávání.

Hned v úvodu zazněly kazuistiky, které se týkaly problematiky krizové komunikace a návazně krizového vyjednávání v prostředí věznic. Na tento blok navázalo zhodnocení vývoje problematiky krizové komunikace a vyjednávání ve věznicích od roku 1998 a nastínění možného směřování tohoto důležitého tématu. Lektor Štěpán Klen se již v roce 2000, ještě jako příslušník VS ČR Vazební věznice Karviná, spolu s tehdejšími vedoucími oddělení vězeňské a justiční stráže Věznice Mírov Ivem Krejčím podíleli na tvorbě podkladů pro vznik interních předpisů k problematice jednotek pod jednotným velením, jednotek pro eskorty nebezpečných osob (ENO) a řešení vyjednávání, respektive krizové komunikace.

Od této doby došlo k řadě změn, v minulosti se jednalo o parlamentáře, později o vyjednavče (po týdenním kurzu garantem problematiky ÚRN Policie ČR) a aktuálně o poskytovatele krizové komunikace s návazností na vyjednávání. Dosud v některých

věznicích běží program krizové komunikace realizovaný vyjednavčem Policie ČR daného území. Někde se školí větší počet zaměstnanců a příslušníků v přímém kontaktu s vězni, jinde vybraní příslušníci či zaměstnanci, někde i členové krizového štábu.

Víceúčelový areál Věznice Mírov byl zvolen jako ideální pro daný typ školicího programu, kdy nehrozí rušení prostředí věznice či jiné instituce, k dispozici je i společenská místnost, učebna a řada místností pro modelové situace, včetně prostoru pro situace ve vozidle. Zařízení první den doplňovala kombinace s prostorem, kde lze provádět teoretickou výuku i mikro scénáře včetně simulované cely, pódia se závěsem a podobně.

Z výstupů školení vyplývá, že bude vhodné analyzovat a zvolit řešení systému krizové komunikace. Jako nejoptimálnější se jeví zachování zapojení odborníků z praxe, případně kombinace s lektory Akademie VS ČR. Ovšem bez kontaktu s praxí vysokoprofilových incidentů je udržitelnost úrovně sporná. Výsledek školení lze vnímat velmi pozitivně, o čemž svědčí aktivnost a výstupy účastníků.

Dovednost krizové komunikace by se měla dostat ke všem pracovníkům věznic, ale i justiční stráž v případě exponovaných případů soudních jednání. V rámci dobré praxe můžeme uvést, že se již v minulosti zaměstnanci a příslušníci VS ČR účastnili řešení krizových situací jako například povodně (v roce 2002 působila VS ČR obdobně jako nyní policejní antikonfliktní týmy), zvládali emotivní reakce na karanténní opatření ve věznicích v souvislosti s pandemií covidu 19, asistovali u plošných odběrů DNA apod. Dnes

a denně musí příslušníci VS ČR čelit závažným mimořádným událostem jako je agresivní jednání vězňů, hromadné nepokoje, vzetí rukojmí, napadení personálu včetně pokusu vraždy dozorce, přičemž správně poskytnutá krizová komunikace nebo vyjednávání mohou vznik těchto událostí zásadním způsobem eliminovat. Dobře vyškolený personál VS ČR může v případě potřeby spolupracovat i při řešení mimořádných událostí s jinými bezpečnostními sbory s cílem pomáhat a chránit společnost před nebezpečnými pachateli závažných trestných činů.

brig. gen. PhDr. Dušan Gáč, MBA
ŘVVaÚpVZD Brno

por. Mgr. Štěpán Klen
krajský koordinátor
stálého týmu vyjednavců
(STV) KR-P-T

OCHRANNÉ OBLEKY PRO SLUŽEBNÍ PSY

Nejen příslušníci speciální jednotky ENO pro eskorty nebezpečných vězňů, ale také služební psi potřebují speciální ochranné oblečení, které jim pomůže v plnění jejich náročných úkolů. Ve Věznici Rýnovice vyvinuli speciální protiúderový ochranný oblek pro služební psy, který má psům zajistit zejména ochranu páteře a měkkých tkání, končetin a zraku. Zmíněný protiúderový oblek bude k dispozici v každé organizační jednotce, kde je zřízena služební kynologie.

Aktuálně VS ČR pořídila i 16 ochranných „ringo“ obleků pro příslušníky, kteří při výcviku zastávají roli figurantů a během roku soustavně prověřují a přezkušují služební psy v obranných pracích.

Psovod se psem fungují jako jeden celek, a proto se oba mohou ve stejnou chvíli vyskytnout v prostředí, které může ohrozit jejich zdraví a tím i úspěšnost zásahu. Zahrnuje to samozřejmě všechna extrémní prostředí nebo podmínky zásahu například při hromadných vystoupeních vězňů, kde je riziko požáru, hluku či volně poletujících prachových a jiných částic v ovzduší. Ochrana očí se skládá z bezpečnostních brýlí nebo brýlí, které zcela zakrývají nebo uzavírají oči do nerozbitných čoček. Brýle pomáhají chránit nositele před střelami, chemikáliemi, jiskrami, nadměrným teplem a ultrafialovými paprsky. Ochrana očí je navržena tak, aby byla pohodlná při dlouhodobém nošení. Pokud jde o služební psy a osobní ochranné prostředky, ochrana očí rozhodně stojí na prvním místě seznamu ochranných pomůcek.

Nutná je také ochrana sluchu. Nadměrně hlučná prostředí, včetně těch, která mají stálý trvalý hluk v horních rozsazích decibelů, a prostředí, kde se běžně vyskytuje prach, voda, stlačený vzduch nebo úlomky, všechna vyžadují ochranné pomůcky pro uši. Mnoho studií a odborníků se shoduje, že vystavení hlasitým zvukům a trvalým zvukům může vážně poškodit sluch psa. I občasné vystavování se hlasitým zvukům může způsobit nevratné poškození. Speciální psí botky zase chrání končetiny služebního psa před ostrými předměty, které vězněné osoby mohou záměrně rozházet po okolí nebo před střepy či žhavými kovovými úlomky, které jsou prostoru při explozích a požárech dosti časté.

Tereza Matys Mochanová

DELEGACE UKRAJINSKÉ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY V ČESKÉ REPUBLICCE

V dubnu navštívila Českou republiku delegace z vězeňské služby Ukrajiny. Tato návštěva se konala na základě programu mezinárodní spolupráce a zúčastnil se jí nejen generální ředitel ukrajinské vězeňské služby Serhiy Grechaniuk, ale také jeho náměstci, regionální ředitelé ukrajinských věznic a ředitel Státní agentury zdravotní péče.

V rámci několikadenní pracovní cesty delegace navštívila Věznici Jiřice, Věznici Stráž pod Ralskem a Akademii Vězeňské služby. Zahraniční hosté se seznámili s chodem věznic a akademie, prohlédli si ubytovací prostory pro odsouzené, kynologické středisko, výcvikové středisko a služební střelnici nebo Středisko hospodářské činnosti. Ve Věznici Jiřice také navštívili objekt tzv. „Otevřené věznice“. Cílem návštěvy bylo seznámení zahraničních kolegů s českým vězeňstvím, výměna zkušeností a diskuze nad možnostmi rozvoje další spolupráce, s ohledem na fakt, že vězeňská služba Ukrajiny intenzivně rozvíjí penitenciární systém a uvádí jej do souladu s legislativou EU.

TREST A POMOC NEJSOU V ROZPORU

Projekt Snížení rizik odsouzených prostřednictvím intervenčních programů financovaný z Norských fondů 2014-2021 přinesl do českého vězeňství nově pilotní programy pro odsouzené i chovance. Realizace projektu s rozpočtem přes 40 mil. Kč byla zahájena v březnu 2020. Hlavním cílem projektu bylo zlepšení služeb pro vězněné osoby prostřednictvím převzatých a na české podmínky lokalizova-

ných programů (program Motivátor, Pappa program) a zavedení zcela nových programů pro uživatele drog (program substituční léčba, program ochranné léčby, doléčovací program). Pro potřeby pilotáže programů byly také estetizovány, upraveny a plně vybaveny prostory zapojených deseti organizačních jednotek v celkové výši 20 mil. Kč. Norskými partnery byli výškolení garanti a lektori

jednotlivých programů, přeloženy a vytištěny byly také potřebné manuály, pracovní listy, edukační brožurky a metodiky. Projekt byl ukončen 30. dubna 2024. Jednotlivé programy a jejich výsledky budou nyní vyhodnoceny, standardizovány a rozšířeny do dalších vazebních věznic, věznic a ústavů pro výkon zabezpečovací detence.

Rozhovor s **Andrém Banggrenem**, norským lektorem programu Motivátor

NĚKDE TAM VPŘEDU JE DOBRÝ ŽIVOT

Na jaře 2022 se v norském Lilleströmu uskutečnilo školení českých lektorů v programu Motivátor. Jakou zkušenost jste v této souvislosti získali?

Musím říct, že jsme byli velmi mile překvapeni tím, jak rychle jste se učili a jak šla křivka vašeho učení během jednoho roku strašně rychle nahoru. Smekáme klobouk před tím, co jste dokázali.

V norských věznicích se program Motivátor už nějakou dobu neomezuje jen na zacházení s pachateli závažných trestných činů. Co byste s ohle-

dem na program Motivátor doporučil Vězeňské službě České republiky?

Do budoucna vám doporučuji program rozšířit i na další skupiny odsouzených. A vy už jste si to vlastně v praxi i vyzkoušeli na detenci s chovanci. V norské věznicí se zabezpečovací detencií Ila děláme program Motivátor se všemi vězněnými, bez ohledu na spáchanou trestnou činnost. Je to názorný příklad toho, že program Motivátor se dá aplikovat na každého.

Jaký význam může mít program Motivátor pro příslušníky a zaměstnance Vězeňské služby ČR?

V Norsku se programu Motivátor vě-

nují všichni zaměstnanci. Je to program, který se dá snadno naučit, aniž by lektor či účastník nutně musel mít vysokoškolské vzdělání. Ideální by bylo, kdyby si Motivátorem, nebo alespoň jeho základy, prošli všichni zaměstnanci a příslušníci. Lépe pak porozumí souvislostem.

Co popřejete Motivátoru v České republice do budoucna?

Jednoznačně pokračujte v započaté cestě a realizujte program s dalšími skupinami vězněných osob. A když by se vám podařilo Motivátor rozšířit i na zaměstnance a příslušníky, určitě by to odbornému zacházení jen prospělo.

Motivátor

Program Motivátor vznikl v Norsku před téměř 25 lety a v současné době je realizován téměř ve všech norských věznicích. Cílem střednědobého motivačního programu je příprava vězněných osob se specifickými kriminogenními riziky k zapojení do navazujících terapeutických programů. Norskými partnery byli proškolení garanti a lektori ze 4 zapojených OJ (VV Praha Ruzyně, V Plzeň, V Rapotice, VaÚpVZD Opava), přeloženy a vytištěny byly také potřebné manuály a pracovní listy. V rámci pilotáže absolvovalo dosud program 86 odsouzených a chovanců, kteří obdrželi certifikát. Program byl realizován v nově zrekonstruovaných, dosud nevyužívaných prostorech. Např. ve Věznicí Plzeň byly komplexně upraveny suterénní prostory za 1,2 mil. Kč (viz foto), ve Věznicí Rapotice byl k tomuto účelu zrekonstruován objekt, dříve využívaný jako pomocný sklad materiálu, s náklady na stavební úpravy více jak 1,2 mil. Kč.

Pappa program

Historie realizace Pappa programu započala v norských věznicích v roce 2003, kdy si kolegové z norské věznicí Bastøy přivezli vzor ze skotských věznic. Do implementace programu se v ČR zapojili pracovníci odborného zacházení z V Bělušice, Horní Slavkov, Pardubice a Znojmo, součinnost také poskytli pracovníci odborného zacházení z V Světlá nad Sázavou a VV Hradec Králové. Po přeložení manuálů následovalo školení lektorů a byla zahájena pilotáž. Současně byly upraveny místnosti pro realizaci programu, návštěvní místnosti a venkovní prostory pro setkávání rodin např. v rámci akce Den s otcem.

Hlavním cílem programu je napomáhat ke snížení trestné činnosti. Uvězněné otce má program podporovat v rodičovské roli, v jeho zodpovědnosti za dobro dětí. Frekventanti programu absolvovali témata jako např.: rodina, otcovská role, komunikace s dítětem, dětské emoce, zvládnání hněvu, návykové látky, rodičovství apod. Program absolvovalo 52 odsouzených z 5 věznic.

Odborná péče a programy pro uživatele drog

Aktivita s názvem Odborná péče pro vězněné uživatele drog je tvořena třemi samostatnými programy pro různé kategorie vězněných uživatelů drog: 1) odsouzení indikovaní k substituční léčbě závislosti na opioidech (Program substituční léčby); 2) odsouzení se soudně nařízeným ochranným léčením protitoxikomanickým (Program ochranného léčení); 3) odsouzení, kteří absolvovali intenzivní terapeutický program ve specializovaném oddělu (Doléčovací program). Tyto programy byly vytvořeny předními českými odborníky na léčbu závislostí. Během studijních cest do Norska lektori čerpali zkušenosti norských partnerů s různými intervencemi pro vězněné uživatele drog, které pak též využili při vytváření zmíněných programů. Do jednotlivých aktivit se zapojila VVaÚpVZD Praha Pankrác, VaÚpVZD Opava a V Nové Sedlo. Cílem programu Substituční léčba bylo standardizovat léčebné postupy používané při poskytování substituční léčby a rozšířit medikamentózní část léčby o psychosociální komponentu. Cílem programu Ochranné léčení bylo vytvořit jednotný standard soudně nařízeného ochranného léčení a doporučené „evidence-based“. Cílem Doléčovacího programu je udržet pozitivní změny, kterých odsouzení dosáhli během absolvování léčení ve specializovaném oddělu, co nejdříve, nejlépe do propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Závěrečná konference

Ve dnech 10.-11. dubna 2024 se v Tereziánském sále Břevnovského kláštera v Praze uskutečnila za přítomnosti zástupců Velvyslanectví norského království v Praze, ředitelství norské nápravné služby, Ministerstva spravedlnosti ČR, Ministerstva financí ČR, vedení Vězeňské služby ČR a zapojených věznic, garantů, lektorů a odborné veřejnosti slavnostní závěrečná konference k projektu. V rámci konference byly představeny jednotlivé programy, jimiž zaznívala napříč slova o trestu a pomoci, které nejsou ve vzájemném rozporu; o vzájemně obohacující spolupráci mezi norskou nápravnou službou a Vězeňskou službou ČR, která se s léty rozrostla v partnerství a přátelství.

75. KONFERENCE NĚMECKÝCH EVANGELICKÝCH VĚZEŇSKÝCH KAPLANŮ

Setkání téměř stovky účastníků se konalo uprostřed malebné krajiny Lužických hor v Bischof Beno Haus (bývalý klášter) Schmochtitz nedaleko města Budyšín (Bautzen) v Sasku ve dnech 22.–26. dubna 2024. Hlavním tématem byla práce s psychicky nemocnými lidmi ve výkonu trestu (Ver-rückte Welt – Zblázněný posunutý svět). Bylo to velmi pěkné a povzbuzující setkání se skvělou atmosférou. Je to něco mezi kaplanskou poradou a členskou schůzí Vězeňské duchovenské péče.

Přivítání bylo až dojemné. „Ahoj, Danieli, to tě rád vidím, je fajn, že jsi tady a jak se máš,“ taková byla první slova účastníků. Spontánní přijetí a vzájemná radost z opětovného setkání mě velice potěšila. Postáli jsme, popovídali, vyměnili si zkušenosti nejen z pracovních životů. Po společné večeři v zimní zahradě konferenci slavnostně zahájil předseda konference a spolku, který původně na pódium pronikl coby hledaný trestanec s lužickosrbskou nabitou pistolí, poté promluvilí členové výboru. Jmenovitě byli přivítáni hosté ze státní správy, ekumeny a účastníci ze zahraničí (Slovensko, Maďarsko, Rakousko). Následovalo veselé přivítání loutkovým divadlem.

Další dny začínaly pobožností v klášterní kapli a poté odbornou biblickou přednáškou, například „Zblázněný svět Ježíšových podobství“. Vždy to byly živé, poutavé i vtipné výklady různých biblických příběhů a jejich aplikace na různé běžné životní situace. A pak že je Bible jen pro věřící... Následovaly přednášky k hlavnímu tématu konference. Např. Prof. Dr. Thomas Bock, vedoucí ambulance pro psychózy a bipolární poruchy při univerzitní klinice Hamburk, měl velmi podnětnou přednášku Co dělá duše ve vězení – k tématu psychické poruchy ve výkonu trestu, ve které zaznělo také, že u psychicky nemocných lidí je podstatně větší riziko, že se stanou obětmi, než že se stanou pachatelí. Jeden jeho slogan zní: „Nedefinovat člověka hned podle jeho deficitů patologicky, nýbrž antropologicky.“ V průběhu dalších dnů, kdy probíhaly části členské schůze a zaznívaly po-

zdravy, mě zaujal zakladatel moderní vězeňské duchovní služby z Maďarska, jedna slovenská farářka, předseda německých katolických kaplanů a zástupce duchovních pro muslimy z Drážďan. Na pódii se postupně shromažďovaly dary. Já jsem přivezl nějakou vězeňskou keramiku – předseda dostal krásného slona, německé knihy o Praze a českých evangelických a českou kosmetiku. Ve svém vystoupení jsem hlavně děkoval, pozdravil zejména kolegy, kteří byli v předchozích letech v Praze i v Ruzyni, a pověděl také několik slov k tématu konference – psychicky nemocní ve vězení. Jak jsem se postupně dozvídal, v Německu je situace v tomto ohledu velmi podobná jako u nás. Jakýmsi heslem celého programu byl pozměněný biblický verš z podobství o posledním soudu: „Byl jsem ne-

mocen a zavřeli jste mne.“ (V Bibli je psáno: „Byl jsem nemocen a ve vězení a navštívili jste mne.“ (Evangelium sv. Matouše 25. kapitola.)

Panelové diskuse, kterou moderovala jedna kaplanka, se zúčastnili soudce, psychiatr, psychoterapeut a ředitelka věznic Chemnitz, jejíž zkušenosti i s nedostatky v německých věznicích byly velmi zajímavé. O čem se především mluvilo, lze shrnout dvěma větami: „Přišel už nemocný, onemocněl ve vězení, jeho předchozí nemoc se zhoršila. Duchovní služba poskytuje nebo at' poskytuje jako vedlejší produkt určitý ochranný prostor, který přispívá k větší vnitřní jistotě ve vězení.“

Velmi silný pro mě byl zážitek z návštěvy muzea tajného vězení Stasi (obdoba naší StB) v Budyšíně, kam přichází i hodně návštěvníků z Česka.

Členská schůze zvolila dva nové členové výboru, ale hlavně se rozloučila s kaplany odcházejícími do důchodu a přijala členy nové.

Z workshopů jsem si vybral „Narušený a zavřený“ – školení zacházení s lidmi s poruchami osobnosti, které vedla Dr. Maja Meischner-Al-Mousawi z kriminologické služby Saska, vedoucí organizace pro prevenci sebevražd a psychoterapeutka ve vězeňské nemocnici.

V pátek ráno bylo loučení, bohoslužba a luterská mše, dřevěný křížek na cestu, děkování, výměna adres... Pak už následovala poklidná cesta domů, během níž se Lužické hory postupně měnily v Saské Švýcarsko a po České hraně se objevilo České středohoří.

VÝROČNÍ BOHOSLUŽBA VĚZEŇSKÉ DUCHOVENSKÉ PÉČE

Vězeňská duchovenská péče si v kostele U Jákovova žebříku v Kobylsích ve čtvrtek 11. dubna připomněla slavnostní bohoslužbou a následnou členskou schůzí spolku k 30 letům od svého založení v roce 1994. Mezi celou řadou pozvaných významných hostů nechyběli také samotní bývalí odsouzení, kteří na své dosavadní životní cestě museli čelit mnoha těžkostem a předsudkům a kteří jimi prošli jen díky pomoci kaplanů a dobrovolníků.

Vyprávěli, s čím vším museli po opuštění vězení bojovat, jak těžké bylo zapojit se zpět do společnosti, kolik překážek a nástrah museli překonat, jak se učili postavit se k problémům čelem a nechtít řešit vše jednodušší cestou, tedy návratem do pohodlí věznic, a jak velkou pomocí jim byli právě duchovní, které potkali ve věznicích. Tato svědectví byla pro přítomné největším oceněním tohoto nejstaršího a největšího uskupení duchovenských pracovníků, dobrovolníků a kaplanů fungujících na ekumenické spolupráci již třicet let.

Na děkovně bohoslužbě, kterou provázeli kaplani z Bělušic Radek Kuchař a Zdeněk Martasek, se zamýšlel nad biblickým textem o Božím uzdravení malomocného emeritní synodní senior evangelické církve Joel Ruml. Ke slavnostní atmosféře přispěla chválami zlínská kapela Sto osmdesát stupňů. Na slavnost ji pozval bývalý vězeň z Brna. Svým názvem ukazuje na obrácení se muzikantů k Bohu, tedy o 180 stupňů, které je potřeba pro skutečně smysluplný a Bohem naplněný život.

Spolku přišli popřát další úspěšná léta zástupci celé řady neziskových i státních organizací, biskupové Tomáš Tyrlík za Ekumenickou radu církví a Zdeněk Wasserbauer za Českou biskupskou konferenci, generální ředitel Vězeňské služby ČR Simon Michailidis, ředitelka odboru trestní politiky Ministerstva spravedlnosti ČR Gabriela Slovákova. Ti všichni se shodli na nezastupitelném významu duchovní péče ve věznicích. Předsedkyně spolku Kristýna Čobanová všem za jejich zájem a ocenění služby poděkovala.

Osobní zповědi bývalých odsouzených, které formou rozhovorů vedl bývalý hlavní kaplan Vězeňské služby ČR Pavel Kočnar, předcházelo pod vedením současného hlavního kaplana Otto Brocha vzpomínání dvou předsedů a jedné předsedkyně spolku, a to zakladatele Bohdana Pivoňky, Renaty Balcarové a Pavla Zvolánka, na zdary či nezdary ve fungování a působení organizace.

Závěrečnou částí jubilea byla premiéra dokumentu o tzv. tichém oddílu v Pardubicích, který zpracovali a natočili Zdeněk Turek, současný tajemník spolku a dobrovolník z Oráčova, a Jiří Fišar z Generálního ředitelství VS. Tichý oddíl je projekt VS a VDP, jehož

náplní je pobyt v tichu spojený s programem zaměřeným na sebepoznání, odpuštění a a změnu životních postojů. Vychází z projektu „Retreat house“ (Útočiště ve vězení), který je realizován ve věznicích v norském Haldenu. Dokument byl přijat velmi pozitivně jak svým zpracováním, tak i obsahem. Po dopoledním programu, ve kterém ještě zazněly písně kaplana Ladislava Heryána, následoval oběd. Ten připravili studenti Střední odborné školy gastronomie v Čelákovcích. Odpoledne se uskutečnila členská schůze spolku, která zhodnotila minulé období, odsouhlasila hospodaření a potvrdila revizní komisi v zastoupení Bedřicha Marka, Jiřího Pavlána a Karla Kučery.

SPARTA VZDÁVÁ HOLD POPRVÉ I ZA ÚČASTI VS ČR

Vězeňská služba ČR se letos v lednu poprvé představila na dobročinné akci Sparta vzdává hold, kterou HC Sparta Praha oceňuje složky integrovaného záchranného systému. Dobročinné utkání mezi HC Sparta Praha a HC Oceláři Třinec navštívilo v neděli 28. ledna v O2 aréně přes 15 tisíc diváků. Kolegové z obou pražských věznic na akci představili práci a poslání sboru a zájemcům nabídli i možnost posílit řady sboru.

Návštěvníci si u stánku vězeňské služby mohli prohlédnout uniformy příslušníků i zásahové jednotky, donucovací prostředky používané ve věznicích, ale také zakázané předměty zabavené vězňům osobám. Zájemcům o práci ve vězeňské službě byli k dispozici nejen veškeré potřebné informace, ale také náboroví specialisté. Hokejová Sparta oceňuje hasiče, vojáky, policisty a záchranáře už 15 let. Za tu dobu dokázala pro dobročinné slož-

ky Integrovaného záchranného systému a Armády ČR vybrat téměř sedm milionů korun. Cílem letošního ročníku, určeného především záchranářům

a operátorům tísňové linky, bylo vybrat co nejvyšší částku pro dobročinné nadace, ale zejména připomenout základy první pomoci.

MALÉ HOUSLIČKY PRO VELKÝ PŘÍBĚH

Unikátní dvaatřicetivé housle z odolovské dřevomodelářské dílny zaměřily k synovi našeho kolegy z Drahonice. V odolovské dílně vznikají už řadu let hudební nástroje, především housle a violy. Občas přijde zajímavá výzva ke speciální tvorbě, třeba v podobě violky o rozměrech houslí pro žáčky hudebních škol, nebo historické takzvané „pošetky“, které se houslistovi vejdou klidně do kapsy u kabátu.

Naše hudební nástroje mají ale také svoje příběhy vzniku, nebo naopak příběhy svých dalších osudů. Někdy na začátku minulého roku k nám doputoval příběh syna jednoho kolegy, vedoucího oddělení výkonu trestu z Věznice Drahonice. Jeho Míša se narodil s genetickým postižením. Má ale šťastnou duši a velké srdce a rád dělá lidem radost. Miluje hudbu, začal se učit hrát na klavír a právě získal své první vysvědčení. Díky Míšově nápadu housle vyrobené v Odolově putovaly až na Slovensko. Jeho kamarád má stejnou genetickou vadu, avšak na Slovensku není možná léčba a o její podporu se snaží hudební sku-

pina Kollárovci, kteří prostřednictvím médií a hudebních vystoupení poukazují na tento neblahý společenský stav. A právě Kollárovcům předal Míša na koncertu v Čechách hudební nástroj z naší dílny.

Ale tím to neskončilo. Odolovští řezbáři moc chtěli vyrobít překvapení pro samotného Míšu. Tak vznikla nejdřív idea a po čase zkoušení a vymyšlení technického řešení i zcela jedinečné skutečné housličky vyrobené v poměru 1:32. Měří tedy jen asi dvacet centimetrů, ale pro Míšu jsou opravdu jako dělané. Jak velkou radost vykouzlily, můžete vidět na fotografii pod článkem.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

HLEDÁ

JISTOTA V NEJISTÉ DOBĚ

PŘÍSLUŠNÍKY

SLUŽEBNÍ PŘÍJEM
AŽ 40 480* Kč

NÁBOROVÝ PŘÍSPĚVEK
AŽ 150 000 Kč

NABÍZÍME

- stabilní příjem
- rozmanitou práci
- přátelský kolektiv
- šest týdnů dovolené
- ubytování ve vlastní ubytovně
- výsluhový příspěvek

PŘIDEJ SE K NÁM

více informací na nabor.vscr.cz a na sociálních sítích

*po dvou letech služby ve směnném provozu, nástupní příjem během zkušební doby 31 970 Kč